

outlook, professional competence, and serves as the foundation for the realization of the concept of personal future professional teacher.

Key words: future primary school teachers, culture, the components of culture, values, communicative culture.

Стаття надійшла до редакції 28.02.2013 р.

Прийнято до друку 26.04.2013 р.

Рецензент – д. п.н., проф. Міщик Л. І.

УДК 317.3

Т. І. Гречко

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗРОБКИ МОДУЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ ПІДГОТОВКИ РОБІТНИКІВ

Під змістом професійно-технічної освіти розуміють систему загальноосвітніх та професійних знань, вмінь та навичок, оволодіння якими забезпечує розвиток розумових та фізичних здібностей учнів, підготовку компетентного робітника певної галузі, який готовий до продуктивної праці [1, с. 14].

Визначенню змісту освіти перебуває багатопланова творча та наукова діяльність. Звідси виходить, що зміст професійно-технічної освіти будується на відборі змісту трудової діяльності сучасного робітника в сфері виробництва.

У зв'язку з різними задачами вивчення змісту праці зараз проводиться аналіз її науковими колективами в багатьох напрямках. В науковій літературі можна зустрітися, наприклад, з психофізіологічним, дидактичним, інженерно-педагогічним, психолого-педагогічним, прогностичним аналізом змісту праці робітника.

Гершунський Б. С. розглядає трудову діяльність в прогностичному аспекті. За його думкою, „необхідно прагнути до отримання прогностичної інформації, яка відображає перспективні зміни в змісті праці робітника відповідного профілю та засобів праці, які зумовлені прогресом досліджувальної галузі науки, техніки, виробництва” [3, с. 162].

Психологи та фізіологи розглядають аналіз трудової діяльності як особливий стан дослідження операцій [4].

Педагоги акцентують свою увагу на дидактичному аналізі трудової діяльності робітника в поєднанні з аналізом сучасного виробництва. За існуючими професіями вихідними матеріалами для такого аналізу є: література з даного питання, технічна та педагогічна документація, результати спостережень за діяльністю робітника, дані хронометражу, досвід новаторів виробництва; за новими професіями – проектні матеріали та прогнози оцінки розвитку професій та галузей виробництва [6].

Педагогічний аналіз змісту праці компетентного робітника дозволяє знайти загальні аспекти, які ураховують дослідники при аналізі трудової діяльності робітника [2, с. 16]:

1. Ознайомлення з загальною якісною та кількісною характеристикою трудової діяльності в конкретній галузі в сучасних умовах і на перспективу.
2. Ознайомлення з системою машин, обладнання та апаратури, технологією виробничого процесу, технікою управління, організацією праці, улаштуванням робочого місця, вимогами до якості продукції та до продуктивної праці.
3. Детальний аналіз трудової діяльності: підготовчо-заклучний, доцільний, додатковий та інші.
4. Оцінка продуктивно-технологічних та психологічних параметрів окремих елементів трудової діяльності робітників.
5. Узагальнення матеріалу та розробка професійно-кваліфікаційної характеристики.
6. Підготовка методичних рекомендацій, які спрямовані на відбір змісту освіти та на удосконалення підготовки робітників за конкретною професією.

У зв'язку з переходом до ринкових відносин виникає необхідність забезпечити відповідність професійного навчання учнів вимогам ринку праці, що в свою чергу вимагає нових підходів до впровадження в навчальний процес інноваційних педагогічних технологій та розробки відповідної навчально-програмної документації для підготовки робітників в системі професійно-технічної освіти.

Використання модульної технології, що розробляється відповідно до концепції „Training using with modulars employable skills” (MES), створеної Міжнародною організацією праці і відомої в Україні під назвою „Модулі трудових навичок”, дозволяє вирішити об'єктивні протиріччя між діяльністю вчення і професійною діяльністю; між потребами в освіті, що швидко міняються, і жорсткою фіксованістю змісту і структури традиційних освітніх програм; між необхідністю орієнтування змісту навчання на особові якості слухача і обмеженими можливостями традиційних програм навчання [5].

Модульна навчальна програма розробляється на підставі об'єднання окремих тем з метою реалізації процесу модульного навчання професії. Для інтегрування вибирають ті теми, які мають зв'язок з виробничою діяльністю, або мають сильні міжпредметні зв'язки. Після визначення переліку тем, які підлягають інтегруванню, проводять їх оцінку.

Сучасним етапом створення модульної програми є аналітична обробка змісту базових програм. Темі програми інтегрованого предмету аналізують, скорочують надто просторову інформацію, виділяючи відомості, які не грають істотного значення для освоєння професії. Після аналізу необхідний зміст базових тем включають в модульну програму, яка доповнюється інформацією про нові технології, обладнання, прилади,

інструменти, передові засоби та прийоми роботи. При необхідності в модульну програму включають окремі теми або їх частини з програми інших предметів. Найменування тем програми інтегрованого предмета може залишатися колишнім або бути сформульованим по новому, найбільш суттєво відображаючи їх зміст. При цьому зміст тем може бути доповнений новою інформацією, яка грає важливе значення при освоєнні професії.

Представлення модульної програми для модульної технології навчання розглянемо на прикладі інтегрування тем виробничого навчання при підготовці електрослюсарів підземних гірничої промисловості.

Як зазначалося раніше, створенню модульної навчальної програми передують аналітична обробка змісту базових навчальних програм. Темі навчальної програми з навчального предмета „Виробниче навчання” аналізуємо і скорочуємо занадто велику інформацію, виділяючи відомості, що не грають істотного значення для оволодіння знаннями та навичками з даної дисципліни. Після аналізу необхідний зміст базової програми включаємо в модульну, котра доповнюється інформацією про нові технології, устаткування, прилади, інструменти, передові способи та прийоми робіт. При необхідності в модульну навчальну програму включаємо окремі теми чи їхні частини з програм загальноосвітніх предметів. Найменування тем нової програми сформулюємо по новому, найбільше істотно відбираючи їхній зміст. При цьому зміст тем доповнюємо новою інформацією, що має велике значення при оволодінні професією.

Згідно МТН-концепції при складанні модульної програми даний вид діяльності структурується на модульні блоки (МБ), навчальні елементи (НЕ), які у свою чергу розділяються на дії (кроки). Відповідно до цього модульна програма з виробничого навчання вміщує дев'ять модульних блоків: „Слюсарні роботи”; „Електромонтажні роботи”; „Експлуатація шахтних кабелів”; „Експлуатація електричних машин”; „Експлуатація електрообладнання дільниці шахти”; „Експлуатація машин та механізмів добувкової дільниці шахти”; „Експлуатація шахтних конвеєрів”; „Експлуатація вентиляторів місцевого провітрювання, насосів, пересувних компресорів”; „Освітлення виробок, сигналізація та зв'язок”. В сукупності вони є модулем трудових навичок з дисципліни „Виробниче навчання”.

Структуризація кожного модульного блоку на кроки і виділення умінь, що відповідають їм, дозволила визначити навчальні елементи теоретичного і прикладного характеру, необхідні для формування цих умінь. Пакет прикладних навчальних елементів спрямований на формування умінь виконання практичних дій з виробничого навчання. До цього пакету увійшли навчальні елементи як практичного, так й теоретичного характеру. Виділені відповідно до прикладних навчальні елементи теоретичного характеру передбачають формування знань, необхідних для виконання практичних дій.

Так, модульний блок „Слюсарні роботи” включає навчальні елементи про загальні відомості про слюсарні роботи (03), читання машинобудівних креслень (04), правила техніки безпеки при виконанні слюсарних робіт (01), допуски та посадки (05), слюсарні інструменти та прилади (06); розмічання заготовок (02), слюсарного рубання (02), різання (02), випрямлення (02), рихтування (02), обпилювання металу (02), шабрування (02), притирання (02), свердлення (02), зенкування та розгортання (02).

Таке розташування навчального матеріалу дозволяє забезпечити послідовність формування у слухачів цілісної системи професійних знань, вмінь та навичок у відповідності з профілем діяльності компетентного робітника. Розташування навчального матеріалу в такій послідовності (03; 04; 01; 05; 06; 02) здійснюється на підставі логічного взаємозв'язку змісту навчальних предметів зі змістом виробничого навчання.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Застосування модульних технологій навчання дозволяє вирішити об'єктивні протиріччя між діяльністю навчання і професійною діяльністю; між потребами в освіті, що швидко міняються, і жорсткою фіксованістю змісту і структури традиційних освітніх програм; між необхідністю орієнтування змісту навчання на особові якості навчаного і обмеженими можливостями традиційних програм навчання [5].

Проте аналіз практики застосування модульних технологій навчання в Україні показує, що їх застосування несистемне, емпірично, поза зв'язком з прийнятими концепціями модульного навчання.

Дана модульна навчальна програма може бути використана для підготовки компетентних робітників з дисципліни „Виробниче навчання” в професійно-технічному навчальному закладі.

Список використаної літератури

- 1. Батышев С. Я.** Реформа профессиональной школы. – М. : ВШ; 1987. – 343 с.
- 2. Беляева А. П.** Методика исследования содержания образования в средних профтехучилищах. – М. : ВШ, 1974. – 128 с.
- 3. Гершунский Б. С.** Прогнозирование содержания обучения в техникумах. – М. : ВШ, 1980. – 144 с.
- 4. Заракровский Г. М.** Психофизиологический анализ трудовой деятельности. – М. : „Наука”, 1966.
- 5. Психолого-педагогическая система** технологии обучения профессии: Монография / Никулина А. С, Максименко Ю. Б., Матвеев Г. П., Заславская С. А., Микуляк О. П., Костюченко М. П., Шацкая Р. М., Прядко М. К., Бондаренко Я. А., Под ред. Никулиной А. С. – Донецк: Государственный институт последипломного образования инженерно-педагогических работников Украины, 1997. – 264 с.
- 6. Сидоров В. А.** Образование и подготовка кадров в условиях новой технической реконструкции. – М. : ВШ, 1990. – 271 с.

Гречко Т. І. Рекомендації щодо розробки модульних навчальних програм підготовки робітників

В статті розглянуті загальні аспекти педагогічного аналізу змісту праці компетентного робітника, які ураховують дослідники при аналізі трудової діяльності робітника, виявлені об'єктивні протиріччя між діяльністю навчання і професійною діяльністю, між потребами в освіті, що швидко міняються, і жорсткою фіксованістю змісту і структури традиційних освітніх програм, розглянуті особливості розробки навчальних програм підготовки робітників в професійно-технічних навчальних закладах згідно з модульною технологією навчання. Приведені основні вимоги до створення навчальних програм за модульною технологією навчання, пакет прикладних модульних блоків модульної навчальної програми, яка спрямована на формування умінь виконання практичних дій з виробничого навчання для підготовки майбутніх робітників в середніх професійно-технічних училищах. Розглянуті особливості структуризації модульних блоків на прикладі модульної навчальної програми з дисципліни „Виробниче навчання”.

Ключові слова: зміст освіти, модульна навчальна програма, модульна технологія, модульний блок, навчальний елемент.

Гречко Т. І. Рекомендации по разработке модульных учебных программ подготовки рабочих

В статье рассмотрены общие аспекты педагогического анализа содержания труда компетентного рабочего, учитывающиеся исследователями при анализе трудовой деятельности рабочего, выявлены объективные противоречия между деятельностью обучения и профессиональной деятельностью, между быстроизменяющимися потребностями в образовании и жесткой фиксированностью содержания и структуры традиционных образовательных программ, рассмотрены особенности разработки учебных программ подготовки рабочих в профессионально-технических учебных заведениях по модульной технологии обучения. Приведены основные требования к созданию учебных программ по модульной технологии обучения, пакет прикладных модульных блоков модульной учебной программы, направленной на формирование умений выполнения практических действий по производственному обучению для подготовки будущих рабочих в средних профессионально-технических училищах.

Ключевые слова: содержание образования, модульная учебная программа, модульная технология, модульный блок, учебный элемент.

Grechko T. I. Recommendations on Modular Training Programmes for Workers Preparation Development

In connection with the transition to the market economy it is necessary to ensure the correspondence of students professional training to the labor market requirements, which in turn requires new approaches to innovative educational

technologies in the training process implementing and appropriate educational program documentation for training workers in vocational education system development. Using modular technology, established by the International Labour Organization and known in Ukraine under the title "Modules of work skills" can solve objective contradictions between the training activity and the professional one; between the rapidly changing needs in education and the strict fixedness of traditional training programmes content and structure; between the need for training content guidance on listener's personal features and disabilities of traditional training programmes. The modular curriculum is developed on the basis of particular topics aggregation in order to implement the vocational modular training process. The current stage of modular programmes creation is the basic programmes content analysis. Modular programmes introduction for modular technology education is viewed as an example of industrial training themes integrating in underground mining industry electricians preparation. The use of modular technology education gives opportunity to solve objective contradictions between the training activity and the professional one; between the rapidly changing needs in education and the strict fixedness of traditional training programmes content and structure.

Key words: content of education, modular training programme, modular technology, modular unit, training component.

Стаття надійшла до редакції 25.03.2013 р.

Прийнято до друку 26.04.2013 р.

Рецензент – к. п.н., доц. Яковенко Т. В.

УДК 378.1/09

О. О. Дем'янчук

ГНОСТИЧНИЙ ЗМІСТ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДОГО ПЕДАГОГА

Одним із напрямів функціонування сучасної системи післядипломної підготовки педагогів полягає в розвитку в них гностичних умінь, процес якого спирається на теорію і практику педагогічної освіти, що реалізується у контексті теорії формування умінь і навичок (О. М. Кабанова-Меллер, Н. О. Менчинська, В. А. Семиченко), теорії поетапного формування розумових дій (П. Я. Гальперін, Д. Б. Ельконін, Н. Ф. Талізін). Загалом, проблема формування вмінь, загалом гностичних, знаходиться у центрі уваги багатьох науковців (О. О. Абдуліна, Н. В. Кузьміна, Е. О. Мілерян, В. О. Сластьонін, Л. Ф. Спірін, К. К. Платонов та ін.), оскільки один із найголовніших аспектів діяльності молодого педагога пов'язаний з актуалізацією гностичних умінь, розгляд чого і постає завданням нашої статті.